

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 6Co/197/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6119213651
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 06. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viktória Midová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2024:6119213651.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viktórie Midovej a sudkýň JUDr. Andrey Galdunovej a JUDr. Moniky Koščovej v spore žalobcov: 1. A. B. C., nar. XX.X.XXXX, bytom v D., E. X, 2. F. G. C., nar. XX.X.XXXX, bytom v H., I. XX, 3. J. K., F. C., nar. XX.X.XXXX, bytom v D., L. M. X, všetci zastúpení advokátskou kanceláriou JUDr. JCLic, N. O., P., M., so sídlom v Košiciach, Južná trieda 28, proti žalovanému: mesto Košice, so sídlom v Košiciach, Tr. SNP 48/A, IČO: 00 691 135, o zaplatenie 54.083,52 € s prísl., o odvolaní žalovaného proti rozsudku Mestského súdu Košice sp.zn. K2-44C/22/2019 zo dňa 14. septembra 2023

rozhodol:

P o t v r d u j e rozsudok Mestského súdu Košice č.k. K2-44C/22/2019-324 zo dňa 14. septembra 2023 vo výroku I. v časti, v ktorej bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť žalobcom v 1.-3. rade sumu 29.782,40 € s úrokom z omeškania vo výške 5% ročne z tejto sumy od 21.12.2018 do zaplatenia do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

V prevyšujúcom rozsahu výroku I. mení rozsudok tak, že žalobu z a m i e t a.

Žalobcovia v 1.-3. rade majú proti žalovanému nárok na náhradu trov celého konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Mestský súd Košice (ďalej len súd prvej inštancie alebo len súd) zhora označeným rozsudkom zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcom v 1.-3. rade sumu 46.522,83 € s úrokom z omeškania vo výške 5% ročne zo sumy 46.522,83 € od 21.12.2018 do zaplatenia do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I.). V prevyšujúcej časti žalobu zamietol (výrok II.). Rozhodol, že žalobcovia v 1.-3. rade majú nárok na náhradu trov konania proti žalovanému v rozsahu 72,04 %, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku (výrok III.).

2. Rozhodol tak o žalobe, ktorou sa žalobcovia domáhali zaplatenia sumy 54.083,52 € s prísl. pôvodne titulom opakovanej náhrady za zákonné vecné bremeno v zmysle zák. č. 66/2009 Z.z., ale neskôr titulom vydania bezdôvodného obohatenia v zmysle § 451 Občianskeho zákonníka, pričom išlo o náhradu resp. bezdôvodné obohatenie za obdobie od 15.1.2016 do 15.1.2019. Argumentovali okrem iného aj tým, že náhrada za totožné pozemky im bola priznaná za obdobie od 10.9.2013 do 10.9.2014 právoplatným rozsudkom Okresného súdu Košice II sp.zn. 20C/423/2016 zo dňa 22. marca 2019, a to titulom opakovanej náhrady za zákonné vecné bremeno, ktoré vzniklo na pozemkoch v ich podielovom spoluvlastníctve podľa zák. č. 66/2009 Z.z.

3. Vykonaným dokazovaním vzal za preukázané, že žalobcovia v 1. až 3. rade sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností - pozemkov nachádzajúcich sa v katastrálnom území M. O., obec D. - M., Q. D. A., zapísaných na LV č. XXXXX ako parcela C-KN č. 6651/17 - ostatné plochy s výmerou 942

m2 a č. 6651/18 - ostatné plochy s výmerou 2.016 m2, na LV č. XXXXX ako parcela C-KN č. 6651/19 - ostatné plochy s výmerou 2.106 m2 (ďalej aj len dotknuté pozemky), a to každý z nich vo veľkosti 1/3 k celku, čo predstavuje na týchto parcelách pre každého zo žalobcov výmeru 1.688 m2. Ide o pozemky, ktorých spôsob využitia je definovaný ako pozemok, na ktorom je okrasná záhrada, uličná a sídlisková zeleň, park a iná funkčná zeleň a pozemky je teda možné využívať s touto funkciou, pričom pozemky sa nachádzajú v parku Anička.

4. Listom zo dňa 19.12.2018 žalobcovia vyzvali žalovaného na zaplatenie odplaty za vecné bremeno za obdobie od 17.12.2015 do 17.12.2018 spolu vo výške 54.083,52 €, zodpovedajúcej veľkosti ich spoluvlastníckych podielov, stanovenej podľa znaleckého posudku č. 49/2015 vypracovaného znalcom A. O. G.. Výzva bola žalovanému doručená dňa 19.12.2018. Žalovaný na výzvu nereagoval.

5. Za preukázanú vzal tú skutočnosť, že žalobcom bol voči žalovanému priznaný obdobný nárok rozsudkom Okresného súdu Košice II č.k. 20C/423/2016-108 zo dňa 22.3.2019 za obdobie od 10.9.2013 do 10.9.2014 vo výške 18.027,84 € s prísl. Vo vyššie uvedenom konaní súd rozhodoval podľa zák. č. 66/2009 Z.z., keď mal za to, že na pozemkoch žalobcov, nachádzajúcich sa v areáli parku Anička, im za zriadenie zákonného vecného bremena patrí odplata vo forme opakujúceho sa plnenia. Pri určení výšky ročnej odplaty súd vychádzal zo znaleckého posudku č. 49/2015 znalca A. O. G., ktorý určil výšku odplaty na sumu 3,56 €/m2/rok, pričom tento znalecký posudok nebol rozporovaný zo strany žalovaného. Rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 13.6.2019.

6. Zo znaleckého posudku č. 160/2021, vypracovaného Ústavom súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline v konaní vedenom na Mestskom súde v Košiciach pod sp.zn. 10C/14/2019 (ďalej len znalecký posudok č. 160/2021) vzal súd za preukázanú výšku všeobecnej ročnej hodnoty nájmu pozemkov v spoluvlastníctve žalobcov v sume 2.867,45 € u parcely č. 6651/17, zapísanej na LV č. XXXXX, kat.územie Severné Mesto, v sume 6.181,06 € u parcely č. 6651/18, zapísanej na LV č. XXXXX, kat.územie Severné Mesto a v sume 6.459,10 € u parcely č. 6651/19, zapísanej na LV č. XXXXX, kat.územie Severné Mesto.

7. Právne súd posudzoval vec podľa čl. 2 ods. 2 a § 228 ods. 1 CSP, podľa § 1, § 2 a § 4 zák.č. 66/2009 Z.z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom vysporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon 66/2009 Z.z.), podľa § 128, § 151n a § 151o Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ) v spojení s čl. 20 ods. 1, ods. 4 Ústavy SR.

8. Z vykonaného dokazovania mal za nesporné podielové spoluvlastníctvo žalobcov k dotknutým parcelám, ako aj ich užívanie žalovaným, nakoľko sa na nich nachádza park Anička, ktorý žalovaný nadobudol na základe zák. č. 138/1991 Zb. v zmysle delimitačného protokolu a hospodárskej zmluvy z roku 1983. Tieto listinné dôkazy boli súdu známe z iného konania, vedeného na súde prvej inštancie pod sp.zn. 10C/46/2019. Aj keď pôvodne sa žalobcovia domáhali náhrady za vecné bremeno podľa zák. č. 66/2009 Z.z., neskôr zmenili právnu kvalifikáciu na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 451 OZ, čo odôvodnili absenciou zákonných predpokladov pre aplikáciu zák. č. 66/2009 Z.z. podľa § 1 ods. 2, pretože ide o verejnú zeleň, čím podľa žalobcov na predmetných pozemkoch nevzniklo vecné bremeno podľa § 4 ods. 1, a preto im za užívanie svedčí nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia.

9. Vychádzajúc z právneho názoru vysloveného Krajským súdom v Košiciach v zrušujúcom uznesení sp.zn. 6Co/44/2023 zo dňa 17.5.2023 posudzoval žalobou uplatnený nárok podľa zák. č.66/2009 Z.z. tak, ako aj súd v skoršom rozhodnutí tých istých sporových strán ohľadne nároku za iné obdobie v konaní vedenom pod sp.zn. 20C/423/2016, a teda vychádzal zo záveru, že žalovanému vzniklo k pozemkom v podielovom spoluvlastníctve žalobcov účinnosťou zák. č. 66/2009 Z.z., t.j. dňom 1.7.2009 právo zodpovedajúce vecnému bremenu, za ktoré žalobcom patrí náhrada.

10. Súd poukázal na to, že po účinnosti zák. č. 66/2009 Z.z. bolo súdnou praxou postupne ustálené, že vlastníčkovi pozemku patrí opakujúca sa náhrada vo výške obvyklého nájomného, pričom ústavný súd sa priklonil k úvahám o opakovanej primeranej náhrade počas trvania tohto obmedzenia už v rozhodnutí sp.zn. III.ÚS 237/2009. Táto rozhodovacia prax bola potvrdená i nálezom Ústavného súdu SR sp.zn. PL.ÚS 42/2015 z 12.10.2016. V súlade s touto súdnou praxou bola žalobcom právoplatne priznaná opakovaná náhrada za vecné bremeno, ktoré vzniklo na pozemkoch, ktorých sa týka i nárok uplatnený

v tomto prebiehajúcom spore, a to rozsudkom Okresného súdu Košice II č.k. 20C/423/2016-108 zo dňa 22.3.2019 za obdobie od 10.9.2013 do 10.9.2014 v celkovej výške 18.027,84 €, pričom súd vychádzal zo znaleckého posudku na určenie všeobecnej hodnoty ročnej odplaty za zriadenie vecného bremena, ktorá bola ustálená vo výške 3,56 €/m²/rok.

11. V ďalšom súd prvej inštancie poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, ktoré ustálili, že náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z.z. je jednorazová a vzniká tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti zákona, t.j. k 1.7.2009, pričom sa premlčuje v lehote 3 rokov (sp.zn. 2Cdo/194/2018, sp.zn. 8Cdo/17/2019, sp.zn. 1Cdo/171/2021, sp.zn. 1Cdo/99/2019, sp.zn. 2Cdo/151/2020 a sp.zn. 5Cdo/175/2019).

12. Zároveň však poukázal aj na rozhodnutia riešiace otázku prejudiciálneho účinku súdnych rozhodnutí, a to nálezy Ústavného súdu SR sp.zn. II. ÚS 349/09 z 20.1.2010 a sp.zn. I.ÚS 171/2021 z 12.1.2022 v spojení s rozhodnutiami Najvyššieho súdu SR sp.zn. 1Cdo/44/2010 (R 40/2013), sp.zn. 1Cdo/133/2009, sp.zn. 4Cdo/231/2013, sp.zn. 3Cdo/115/2016 a sp.zn. 5Cdo/13/2020 a dospel k záveru, že vzhľadom na okolnosti tu prejednávanej veci, kedy právoplatným rozhodnutím v spore medzi totožnými stranami sporu a vo vzťahu k totožnému predmetu bola už predbežne vyriešená otázka charakteru náhrady za zriadenie vecného bremena ako opakovanej, je dôvodné odkloniť sa od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

13. Súd viazaný právnym názorom odvolacieho súdu vysloveným v jeho zrušujúcom uznesení sp.zn. 6Co/44/2023 priznal žalobcom opakovanú náhradu za zriadenie vecného bremena, vychádzajúc zo znaleckého posudku č. 160/2021, vypracovaného v konaní vedenom na Mestskom súde v Košiciach pod sp.zn. 10C/14/2019, ktorý určil všeobecnú ročnú hodnotu nájmu pre všetky pozemky v areáli parku Anička, vrátane pozemkov patriacich žalobcom v 1.- 3.rade. Konštatoval, že sporové strany nerozporevali výšku náhrady podľa tohto znaleckého posudku, ktorý stanovil výšku všeobecnej ročnej hodnoty nájmu pozemkov sumou 2.867,45 € u parcely č. 6651/17, zapísanej na LV č. XXXXX, sumou 6.181,06 € u parcely č. 6651/18, zapísanej na LV č. XXXXX a sumou 6.459,10 € u parcely č. 6651/19, zapísanej na LV č. XXXXX, všetky kat.územie Severné Mesto. Súd priznal každému zo žalobcov sumu 15.507,61 € (2.867,45 € + 6.181,06 € + 6.459,10 €), nakoľko každý zo žalobcov je podielovým spoluvlastníkom nehnuteľnosti v podiele 1/3 k celku, pričom žalovaným obdobím je obdobie od 15.1.2016 do 15.1.2019, t.j. 3 roky (u parcely č. 6651/17 je výmera 942 m² = 2.867,45 € je ročný nájom : traja žalobcovia, ide o sumu 955,82 € x 3 roky = 2.867,45 €, u parcely č. 6651/18 ide o výmeru 2.016 m² = 6.181,06 € ročný nájom : 3 žalobcovia = 2.060,35 € x 3 roky = 6.181,06 € a u parcely č. 6651/19 ide o výmeru 2.106 m² = 6.459,10 € : 3 žalobcovia = 2.153,03 € x 3 roky = 6.459,10 €).

14. Súd rozhodol o náhrade titulom obvyklého nájomného, ktoré považoval za najspravodlivejšie, nakoľko žalobcom zostáva len tzv. holé vlastníctvo. Celkove tak zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcom v 1. až 3. rade spolu sumu 46.522,83 € (15.507,61 € x 3) a v prevyšujúcej časti súd žalobu zamietol.

15. Pre úplnosť súd uviedol, že nárok žalobcov za obdobie od 15.1.2016 do 15.1.2019 nebol premlčaný, nakoľko žaloba bola podaná dňa 15.1.2019, pričom trojročná premlčacia doba v zmysle ust. § 101 OZ začala plynúť 16.1.2016 a neskôr za ten ktorý rok a uplynula dňa 16.1.2019 a neskôr.

16. Žalobcom súd priznal aj úroky z omeškania vo výške 5% ročne v zmysle ust. § 563 OZ v spojení s ust. § 517 ods. 2 OZ a § 3 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z. Keďže žalobcovia vyzvali žalovaného na plnenie výzvou zo dňa 19.12.2018, ktorá bola žalovanému doručená v ten istý deň, žalovaný sa dostal do omeškania dňom 21.12.2018, keďže neplnil nasledujúci deň po doručení výzvy, t.j. neplnil dňa 20.12.2018. Odo dňa 21.12.2018 preto žalobcom patrí úrok z omeškania.

17. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol podľa ust. § 255 ods. 1 CSP a žalobcom priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu ich celkového úspechu 72,04%. Keďže žalobcovia sa domáhali podanou žalobou zaplata 54.083,52 €] a bolo im priznaných 46.522,83 €, predstavuje ich úspech 86,02% a neúspech 13,98%, a teda ich celkový úspech predstavuje 72,04% a v tomto rozsahu žalobcom priznal nárok na náhradu trov konania.

18. Proti tomuto rozsudku v zákonnej lehote podali odvolanie obe sporové strany, pričom žalobcovia podali odvolanie iba proti výroku III. o náhrade trov konania a žalovaný podal odvolanie proti vyhovujúcemu výroku I. a súvisiacemu výroku III.

19. Žalovaný uplatnil odvolacie dôvody podľa ust. § 365 ods. 1 písm. b/, d/, f/ a h/ CSP a navrhol rozsudok zmeniť tak, že súd žalobu v celom rozsahu zamietne a zaviazá žalobcov na náhradu trov celého konania. S poukazom na čl. 2 ods. 2 CSP argumentoval tým, že právnou istotou sa rozumie rozhodovanie v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít. Za takejto situácie je neprípustné, aby s poukazom na zachovanie právnej istoty súd priznal žalobcom nárok v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou len z toho dôvodu, že žalobcom za iné obdobie bol obdobný nárok priznaný v inom konaní. Takýto postup nemôže odôvodniť ani odkazom na ust. § 193, § 194 a § 288 CSP. Vzhľadom na skutočnosť, že odôvodnenie rozhodnutia nie je záväzné, nemožno žalobcom v tomto konaní priznať nárok na opakovanú náhradu za zákonom zriadené vecné bremeno v rozpore so závermi obsiahnutými v uzneseniach sp.zn. 2Cdo/194/2018 zo dňa 26.8.2019 a sp.zn. 8Cdo/17/2019 zo dňa 30.11.2020 v spojení s uznesením Ústavného súdu SR sp.zn. IV.ÚS 539/2020 zo dňa 28.10.2020.

19.1. Uviedol, že súhlasí s tým, že vec bola hmotnoprávne posúdená v predchádzajúcom konaní, avšak otázkou predchádzajúceho hmotnoprávneho posúdenia bolo, či sa na právnú vec vzťahuje aplikácia zák. č. 66/2009 Z.z. a či sa má predmetná vec podľa tohto zákona posudzovať. Táto otázka sa nezmenila v dôsledku rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu SR a naďalej je ustálená tým spôsobom, že vzťah medzi sporovými stranami sa riadi zák. č. 66/2009 Z.z., v zmysle ktorého vzniklo a trvá žalovanému k žalovaným pozemkom právo zodpovedajúce vecnému bremenu na užívanie týchto pozemkov. Následne došlo k vyriešeniu otázky náhrady za zákonom zriadené vecné bremeno, ktorá je jednorazová a v súlade s princípom právnej istoty mal súd vychádzať z takto ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu SR. Súd teda dospel k nesprávnym záverom o viazanosti skorším rozhodnutím o charaktere náhrady za zriadené vecné bremeno a nesprávne tak vyhodnotil žalovaným vznesenú námietku premlčania ako nedôvodnú.

19.2. Namietal tiež konštatovanie súdu, že sporové strany nerozporovali výšku náhrady stanovenú znaleckým posudkom a nesúhlasil tiež s priznaním náhrady vychádzajúc zo všeobecnej hodnoty nájmu, keďže vecné bremeno nie je nájomným vzťahom medzi povinným a oprávneným subjektom. Náhrada za vecné bremeno preto kvantitatívne nezodpovedá výške obvyklého nájomného za užívanie pozemkov, a teda treba ju určovať ako náhradu za zriadenie vecného bremena, vypočítanú podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 492/2004 Z.z. o stanovení všeobecnej hodnoty majetku. Zdôraznil, že aj samotní žalobcovia v návrhu na vydanie platobného rozkazu žiadali a vyčíslili žalovanú sumu vo výške odplaty za vecné bremeno, určenej ich súkromným znaleckým posudkom. Aj v prejednávanej veci bola v znaleckom posudku č. 160/2021 stanovená všeobecná hodnota vecného bremena v tabuľke č. 13, riadky č. 104, 105 a 106, a to nasledovne:

-parceta č. 6651/17 – 36.712,96 € - suma zodpovedá obdobiu 20 rokov, a teda pri prepočte hodnoty vecného bremena na 1 rok táto zodpovedá sume 1.835,65 € (1,949 €/m²/rok);

- parceta č. 6651/18 – 79.138,29 € - suma zodpovedá obdobiu 20 rokov, a teda pri prepočte hodnoty vecného bremena na 1 rok táto zodpovedá sume 3.956,91 € (1,963 €/m²/rok);

- parceta č. 6651/19 – 82.698,19 € - suma zodpovedá obdobiu 20 rokov, a teda pri prepočte hodnoty vecného bremena na 1 rok táto zodpovedá sume 4.134,91 € (1,963 €/m²/rok).

19.3. Súd teda podľa názoru žalovaného nesprávne postupoval, keď pri stanovení výšky spornej a žalobcom neuznávanej opakovanej finančnej náhrady za vecné bremeno túto priznal vo výške všeobecnej hodnoty nájmu, a nie vo výške všeobecnej hodnoty vecného bremena.

20. Žalobcovia v odvolaní proti výroku III. rozsudku o náhrade trov konania uplatnili odvolacie dôvody podľa ust. § 365 ods. 1 písm. d/ a h/ CSP a navrhli rozsudok v napadnutom výroku zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Argumentovali tým, že pri určení výšky náhrady súd vychádzal zo znaleckého posudku č. 160/2021 a sporové strany nerozporovali výšku náhrady podľa tohto znaleckého posudku, ktorý stanovil výšku všeobecnej ročnej hodnoty nájmu jednotlivých pozemkov. Žalobcovia boli v otázke vydania odplaty za vecné bremeno v plnom rozsahu úspešní, nakoľko ich nárok bol daný, pričom žalobcom bola priznaná nižšia suma než požadovali z toho dôvodu, že táto otázka závisela od znaleckého posudku. Vzhľadom na uvedené je nevyhnutné konštatovať ich plný úspech v súdnom konaní a priznať im plnú náhradu trov konania. Žaloba bola čo do právneho základu uplatneného nároku na vydanie odplaty za vecné bremeno podľa zák. č. 66/2009 Z.z. dôvodná a pokiaľ išlo o konkrétnu výšku tohto nároku, táto závisela od odborného posúdenia v podobe znaleckého posudku, preto žalobcom

patrí plná náhrada trov konania (odkaz na rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp.zn. 5Co/151/2022 zo dňa 27.4.2023).

21. Žalobcovia vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného navrhli rozsudok vo vyhovujúcom výroku I. ako vecne správny potvrdiť, keďže súd prvej inštancie a aj krajský súd postupovali v súlade s princípom právnej istoty. Krajský súd pritom svoj odklon od ustálenej rozhodovacej praxe náležite odôvodnil. Súd sa musel v tu prejednávanvej veci odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu SR, aby rešpektoval princíp právnej istoty žalobcov, v rozpore s ktorým by bol iný záver o charaktere náhrady, ktorá im prislúcha za zákonné vecné bremeno v zmysle zák. č. 66/2009 Z.z. Správne podľa žalobcov súd vychádzal pri určení výšky náhrady zo všeobecnej ročnej hodnoty nájmu určenej znaleckým posudkom č. 160/2021, ktorú žalovaný ani nerozporoval. Pokiaľ žalovaný teraz rozporuje rozhodnutie v otázke určenia výšky náhrady, takýto postup nemôže obstať, nakoľko nejde o novotu v odvolacom konaní v zmysle ust. § 366 CSP, keďže žalovaný mohol uplatniť tieto prostriedky procesnej obrany už v súdnom konaní pred súdom prvej inštancie a nevedno, prečo tak neurobil a súhlasil s úpravou petitu vo výške náhrady, realizovanej žalobcami.

22. Žalovaný v replike uviedol, že nespochybňuje samotné závery znaleckého posudku č. 160/2021 a ani skutočnosť, že z neho mal súd vychádzať pri určení výšky spornej a podľa názoru žalovaného premlčanej náhrady. Žalovaný však namieta postup súdu, ktorý pri určení tejto výšky nesprávne použil všeobecnú hodnotu nájmu namiesto všeobecnej hodnoty vecného bremena. Takéto odôvodnenie odvolania zo strany žalovaného teda v žiadnom prípade nie je v rozpore s jeho vyjadrením na pojednávaní, že sa stotožňuje s vypracovaným znaleckým posudkom č. 160/2021 a nenamieta sumu, ktorú vypočítal znalec, pretože ako už žalovaný uviedol, znalec v predmetnom znaleckom posudku vypočítal aj samotnú všeobecnú hodnotu vecného bremena. Žalovaný nemohol vedieť, že súd prvej inštancie bude aplikovať zo znaleckého posudku nesprávny inštitút pre určenie výšky spornej žalovanej náhrady za vecné bremeno, pretože súd takéto predbežné právne posúdenie neuviedol. Zotrval na námietke, že súd dôkazný prostriedok aplikoval nesprávne, resp. použil z neho nesprávne závery.

23. Žalobcovia v duplike zotrvali na svojom vyjadrení k odvolaniu a poukázali na to, že po úprave petitu žalovaný vykonaný prepočet nerozporoval. Až v rámci odvolania zaujal opačný názor.

24. Ďalšie vyjadrenia v spore podané neboli.

25. Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd (§ 34 CSP) prejednal odvolanie žalobcov a žalovaného na pojednávaní dňa 18. júna 2024 v zmysle ust. § 385 ods. 1 CSP ako podané včas oprávnenými osobami proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné a z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov (§ 365 ods. 1 písm. b/, d/, f/ a h/ CSP), zopakoval dokazovanie v potrebnom rozsahu na preukázanie výšky všeobecnej hodnoty vecného bremena oboznámením príslušných častí znaleckého posudku č. 160/2021 Ústavu súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline zo dňa 22.12.2021 a dospel k záveru, že odvolanie žalobcov je dôvodné a odvolanie žalovaného je čiastočne dôvodné.

26. Predmetom konania je náhrada za zákonné vecné bremeno, ktoré vzniklo k pozemkom v podielovom spoluvlastníctve žalobcov nadobudnutím účinnosti zák. č. 66/2009 Z.z., a to za obdobie od 15.1.2016 do 15.1.2019, ktorej sa žalobcovia domáhajú vo výške všeobecnej hodnoty nájmu dotknutých pozemkov, ako bola ustálená znaleckým posudkom č. 160/2021.

27. Žalobcovia túto žalobu podali potom, čo im bola za obdobie od 10.9.2013 do 10.9.2014 právoplatným rozsudkom Okresného súdu Košice II sp.zn. 20C/423/2016 zo dňa 22. marca 2019 priznaná náhrada v celkovej výške 18.027,84 € s prísl., pričom súd právne posudzoval nárok podľa zák. č. 66/2009 Z.z. a odplatu priznal vo forme opakujúceho sa plnenia, vychádzajúc zo znaleckého posudku č. 49/2015, vyhotovené znalcom A. G., ktorý v posudku vypočítal všeobecnú hodnotu ročnej odplaty za zriadenie vecného bremena vo výške 3,56 €/m²/rok. Vo vyššie uvedenom konaní strany sporu (totožné ako v tu prebiehajúcim konaní) sa zhodli na tomto spôsobe výpočtu opakovanej náhrady. Rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 13.6.2019.

28. Žalovaný v konaní vzniesol námietku premlčania žalobou uplatneného nároku, vychádzajúc zo záverov ustálenej súdnej praxe, v zmysle ktorých náhrada za zákonné vecné bremeno, vzniknuté podľa zák. č. 66/2009 Z.z., je jednorazová a túto si mohli žalobcovia uplatniť v trojročnej premlčacej dobe,

ktorá začala plynúť od účinnosti zákona, t.j. od 1.7.2009 a uplynula dňa 1.7.2012. Nesúhlasil teda vôbec s priznaním opakovanej náhrady a aj v prípade jej priznania nesúhlasil, aby táto bola priznaná vo výške všeobecnej hodnoty nájmu, keďže vecné bremeno nie je nájomným vzťahom a náhrada za vecné bremeno preto kvantitatívne nezodpovedá výške obvyklého nájomného za užívanie pozemkov. Uvedená obrana žalovaného bola aj podstatou jeho odvolacích námietok.

29. Podstatným z hľadiska rozhodnutia v spore bolo v prvom rade vyriešenie otázky, či žalobcom patrí za zriadenie vecného bremena v zmysle zák. č. 66/2009 Z.z. jednorazová alebo opakovaná náhrada za obmedzenie ich vlastníckeho práva a v prípade záveru o opakovanej náhrade posúdiť otázku, či táto náhrada patrí vo výške všeobecnej hodnoty nájmu dotknutých pozemkov alebo vo výške všeobecnej hodnoty vecného bremena.

30. Súd prvej inštancie riadiac sa právnym názorom Krajského súdu v Košiciach, vysloveným v jeho uznesení sp.zn. 6Co/44/2023 zo dňa 17. mája 2023, priznal žalobcom opakovanú náhradu za zriadenie vecného bremena k pozemkom v ich spoluvlastníctve, vychádzajúc zo záveru, že právoplatným rozhodnutím v spore medzi totožnými stranami sporu a vo vzťahu k totožnému predmetu konania už bola vyriešená otázka charakteru náhrady za zriadenie vecného bremena rozsudkom Okresného súdu Košice II zo dňa 22. marca 2019 sp.zn. 20C/423/2016 a vyriešením tejto predbežnej otázky je súd viazaný aj v tu prejednávanom spore a nemôže túto otázku vychádzajúc z princípu právnej istoty posúdiť inak. Musel sa preto odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu ohľadne jednorazovej náhrady za vecné bremeno a rešpektujúc prejudiciálny účinok predchádzajúceho rozhodnutia vo vzťahu medzi tými istými stranami sporu a vo vzťahu k tomu istému predmetu konania priznal opakovanú náhradu za vecné bremeno, ktorá premlčaná nie je, keďže predmetom konania bolo uplatnenie tejto náhrady za obdobie troch rokov predchádzajúcich podaniu žaloby (žaloba bola podaná dňa 15.1.2019 a náhrada je uplatnená za obdobie od 15.1.2016 do 15.1.2019 – poznámka odvolacieho súdu).

31. Odvolací súd sa stotožňuje s vyššie uvedeným záverom súdu prvej inštancie, v zmysle ktorého vec je potrebné právne posúdiť podľa zák. č. 66/2009 Z.z. a v zmysle ktorého žalobcom z hľadiska na už predchádzajúce právoplatné rozhodnutie za iné obdobie patrí opakovaná náhrada.

32. Odvolací súd zotrváva na svojich záveroch, ktoré vyslovil už v zrušujúcom uznesení sp.zn. 6Co/44/2023 zo dňa 17. mája 2023, vo vzťahu k nutnosti rešpektovať právoplatné vyriešenie otázky charakteru náhrady za vecné bremeno vo vzťahu medzi tými istými stranami sporu a vo vzťahu k totožným pozemkom právoplatným rozsudkom Okresného súdu Košice II sp.zn. 20C/423/2016 zo dňa 22.3.2016 a z tohto dôvodu je nutné odkloniť sa od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, v zmysle ktorej je náhrada za zákonné vecné bremeno vzniknuté podľa zák. č. 66/2009 Z.z. jednorazová a patrí len vlastníčkovi pozemku v čase vzniku vecného bremena.

33. Pokiaľ ide o charakter náhrady za zákonné vecné bremeno v zmysle zák. č. 66/2009 Z.z., ktorý je potrebné aplikovať aj v tu prejednávanej veci a ktorého aplikácia ani sporná nebola, tento zákon neobsahuje úpravu priznávania náhrady za zriadenie vecného bremena.

34. Súdnou praxou bolo postupne ustálené, že vlastníčkovi pozemku patrí opakujúca sa (nie jednorazová) náhrada vo výške obvyklého nájomného. Súdna prax vychádzala z dovtedajšej rozhodovacej činnosti vyšších súdnych autorít, ktorej základom bol nález Ústavného súdu SR PL. ÚS/42/2015 zo dňa 12.10.2016, pričom už v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS/237/2009 sa ústavný súd priklonil k úvahám o opakovaných platbách primeranej náhrady počas trvania núteného obmedzenia. V súlade s takto ustálenou súdnou praxou rozhodoval aj Krajský súd v Košiciach a aj okresné sudy v obvode tohto krajského súdu.

35. Občianskoprávne kolégium Krajského súdu v Košiciach až na kolégiu dňa 6.4.2022 zaujalo k otázke náhrady podľa zák. č. 66/2009 Z. z. stanovisko, v zmysle ktorého aj v prípade náhrady za nútené obmedzenie vlastníckeho práva podľa zák. č. 66/2009 Z. z. patrí jednorazová náhrada a tá patrí len vlastníčkovi pozemku v čase vzniku vecného bremena, pričom vychádzalo v tom čase už z ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu SR.

36. V zmysle judikátu R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“ (§ 421 ods. 1 CSP) predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako

judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali (3 Cdo 158/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 6 Cdo 21/2017).

37. Ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu v otázke priznávania jednorazovej náhrady za zákonné vecné bremeno podľa § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z.z., ktorá vzniká tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti zákona, t. j. 1.7.2009, pričom sa premlčuje v lehote troch rokov, nepredstavujú len rozhodnutia sp. zn. 2Cdo/194/2018 zo dňa 26.8.2019 a sp. zn. 8Cdo/17/2019 zo dňa 30.11.2020, na ktoré odkázal súd prvej inštancie, ale sú to aj novšie rozhodnutia, ktoré nadväzujú na závery vyššie uvedených rozhodnutí.

38. Rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp.zn. 2Cdo/194/2018 zo dňa 26.8.2019 a sp. zn. 8Cdo/17/2019 zo dňa 30.11.2020 vychádzajú z rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/49/2014 zo dňa 14.4.2016 (R 73/2016) a sp. zn. 7Cdo/26/2014 zo dňa 24.3.2016, ktoré sa týkali priznávania primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zák. č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov a konštatovali, že v nich vyslovený právny názor je plne prijateľný a použiteľný aj na priznanie primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa zák. č. 66/2009 Z. z.

39. Najvyšší súd Slovenskej republiky sa v rozhodnutí sp. zn. 8 Cdo/17/2019 odvoláva na akceptovanie vyššie uvedenej judikatúry ústavným súdom, napr. v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 227/2012 a v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 539/2020 zo dňa 28.10.2020, ktorým ústavný súd odmietol sťažnosť proti rozhodnutiu NS SR sp. zn. 2Cdo/194/2018, keď jeho závery nepovažoval za arbitrarne.

40. Aj proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8 Cdo/17/2019 bola podaná ústavná sťažnosť, ktorá bola rozhodnutím ÚS SR sp. zn. III. ÚS 537/2021 zo dňa 30.09.2021 odmietnutá pri rešpektovaní princípu subsidiarity, lebo o veci sťažovateľov prebieha konanie pred všeobecnými súdmi, spor nebol právoplatne rozhodnutý.

41. Ohľadne otázky priznávania náhrady za vecné bremeno podľa zák. č. 66/2009 Z. z. rozhodovacia prax dovolacieho súdu bola obohatená o ďalšie rozhodnutia, v ktorých sa preferuje priznanie jednorazovej náhrady; jedná sa o rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Cdo 171/2021 z 27. októbra 2021 a sp. zn. 1 Cdo 99/2019 z 26. januára 2022, ktoré odkazujú v tejto otázke na rozhodnutie NS SR sp. zn. 8 Cdo/17/2019, teda obe vychádzajú z jednorazovej náhrady. Rovnako z úvahy o jednorazovej náhrade vychádzal Najvyšší súd SR aj v rozsudku sp. zn. 2 Cdo/151/2020 zo dňa 31.3.2022.

42. Zodpovedaniu otázky, či v prípade, ak vznikol nárok na náhradu za vecné bremeno vzniknuté podľa § 4 zák. č. 66/2009 Z. z. vlastníkom pozemku pod stavbou, ktorá je povolená podľa platných právnych predpisov a prešla z vlastníctva štátu na obec alebo vyšší územný celok, má byť táto náhrada vo forme opakujúceho sa alebo jednorazového plnenia, sa venoval Najvyšší súd SR aj v rozhodnutí sp. zn. 5Cdo/175/2019 zo dňa 27.4.2022. Odkázal pritom na závery rozhodnutí sp. zn. 7Cdo/26/2014, 3Cdo/49/2014 a 8Cdo/17/2019, v ktorých bola riešená otázka náhrady za zákonné vecné bremeno v zmysle zák. č. 66/2009 Z. z. so záverom, že právo na náhradu pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z. z. vzniklo ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona.

43. Všetkými vyššie uvedenými rozhodnutiami bolo prekonané rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4MCdo/2/2014 z 23. apríla 2015, ktoré vychádzalo zo záveru, že náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva možno priznať aj opakovane za určitý časový úsek až do usporiadania vlastníckych vzťahov spôsobom predpokladaným v § 2 zák. č. 66/2009 Z. z.

44. Najvyšší súd SR vo veci sp. zn. 5Cdo/175/2019 tiež uviedol (viď ods. 20. odôvodnenia), že vecné bremeno vzniknuté podľa zák. č. 66/2009 Z. z. treba pokladať vzhľadom na konštrukciu § 2 ods. 1, 2 cit. zák. za nútené obmedzenie vlastníkov síce na dlhý, ale zo zákona vopred určiteľný čas a jednorazová náhrada zohľadňuje povahu a dĺžku trvania núteného obmedzenia vlastníka pozemku pri ustálení výšky tejto náhrady.

45. Treba tiež zdôrazniť, že dovolací súd vo vyššie uvedenom rozhodnutí sp. zn. 5Cdo/175/2019 zotrval na názore o jednorazovej náhrade napriek argumentom odvolacieho súdu, ktorý v dovolaní napadnutom rozsudku vychádzal z odlišnosti vecného bremena upraveného zák. č. 182/1993 Z. z. a zák. č. 66/2009 Z. z., ktorú videl v časovom obmedzení (dočasnosti) vecného bremena vzniknutého podľa zák. č. 66/2009 Z. z. (do vykonania pozemkových úprav), pričom vecné bremeno vzniknuté zo zák. č. 182/1993 Z. z. je trvalým a konečným riešením usporiadania majetkovoprávných vzťahov vlastníkov bytov a nebytových priestorov k pozemku pod touto stavbou, teda v tomto zákone nie je trvanie vecného bremena žiadnym spôsobom obmedzené. Z týchto dôvodov odvolací súd v dovolaní napadnutom rozsudku neaplikoval závery Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/26/2014 a sp. zn. 3Cdo/49/2014, vzťahujúce na náhradu za vznik vecného bremena v zmysle zák. č. 182/1993 Z. z. Následne odvolací súd s odkazom na rozhodnutie sp. zn. 4MCdo/2/2014 priznal náhradu vo forme opakovanej náhrady. Najvyšší súd konštatoval, že odvolací súd sa záverom o priznaní opakovanej sa náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva vlastníka pozemku zastavaného stavbou vo vlastníctve obce alebo vyššieho územného celku vecným bremenom vzniknutým v zmysle § 4 zák. č. 66/2009 Z. z. odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

46. Odvolaciemu súdu je teda známa vyššie uvedená rozhodovacia prax Najvyššieho súdu SR a z tejto ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu aj vychádza pri posudzovaní charakteru náhrady za zákonné vecné bremeno ako jednorazovej, avšak vzhľadom na okolnosti tu prejednávanej veci, kedy právoplatným rozhodnutím v spore medzi totožnými stranami sporu a vo vzťahu k totožnému predmetu už bola predbežne vyriešená otázka charakteru náhrady za zriadenie vecného bremena ako opakovanej, rešpektuje zásadu právnej istoty obsiahnutú v článku 2 základných princípov CSP, ktorá predstavuje základ pri úprave právnych pomerov strán sporu a predstavuje jednu z podmienok konania.

47. Ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty.

48. Súd nemôže opätovne prejednávať právoplatne rozhodnutú vec a zároveň platí, že ak je pre konanie významná predbežná otázka, ktorá už bola medzi stranami právoplatne rozhodnutá, súd nemôže o nej opätovne konať a ani zo zhodných skutkových okolností medzi totožnými sporovými stranami vyvodzovať odlišné právne závery. Totožnosť zhodného základu je daná totožnosťou sporových strán, totožnosťou skutkových okolností i právnej kvalifikácie uplatneného nároku. Pokiaľ ide o iný (nie ten istý) nárok (predmet konania), zásadne platí, že ak v skončenom konaní účastníkov došlo právoplatným súdnym rozsudkom k vyriešeniu hmotnoprávneho vzťahu, z ktorého sa aj tento nový nárok (neidentický s predmetom skončeného konania) odvodzuje, je súd v tomto ďalšom (novom) občianskom súdnom konaní pri zodpovedaní predbežnej otázky týmto vyriešením viazaný.

49. Najvyšší súd Slovenskej republiky riešil tzv. prejudicialitu v niekoľkých svojich rozhodnutiach (sp. zn. 1Cdo 133/2009, 1Cdo 44/2010, 4Cdo 231/2013, 3Cdo 115/2016, 5Cdo/13/2020).

50. Pokiaľ už bola v občianskoprávnom konaní právoplatne vyriešená určitá otázka hmotnoprávneho vzťahu účastníkov, je súd v inom konaní, v ktorom má tú istú otázku posúdiť ako prejudiciálnu, viazaný jej skorším posúdením (uznesenie NS SR sp.zn. 1Cdo/44/2010, R 40/2013).

51. V zmysle rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp.zn. 1Cdo 133/2009 prejudiciálna (predbežná alebo predurčujúca) je taká otázka, ktorá sama predmetom konania nie je, avšak na jej vyriešení je závislé rozhodnutie, ktoré má súd prijať. Subjektívne vymedzenie záväznosti rozhodnutia o prejudiciálnej otázke je také, že súd v novom konaní musí rešpektovať prejudiciálny účinok právoplatného rozhodnutia týkajúceho sa tých istých účastníkov. Súd nemôže ako predbežnú otázku znovu riešiť to, o čom už bolo právoplatne rozhodnuté v osobitnom konaní tých istých účastníkov.

52. Vo veci sp. zn. 5Cdo/13/2020 bola predmetom konania žaloba o určenie vlastníctva k nehnuteľnostiam na tom skutkovom základe, že kúpna zmluva, ktorou nehnuteľnosti nadobudol žalovaný a ktorej vklad do katastra nehnuteľností bol povolený, je neplatná. Žaloba bola zamietnutá z dôvodu, že vlastnícke právo žalobcu už bolo ako prejudiciálna otázka riešená v konaniach o plnenie z titulu bezdôvodného obohatenia užívania dotknutej nehnuteľnosti právnym predchodcom žalobcu vedených na okresnom súde pod sp.zn. 4C/220/2007 a 5C/270/2007. Dovolací súd dospel k záveru, že súdy v

základnom konaní postupovali správne, keď v dôsledku prejudiciálneho vyriešenia otázky vlastníctva nehnuteľností v dvoch predošlých právoplatne skončených konaniach o plnenie, žalobu o určenie vlastníckeho práva zamietli. Rozhodujúce je, že hmotnoprávna otázka vlastníctva nehnuteľností, esenciálna pre posúdenie dôvodnosti uplatneného nároku na finančné plnenie, bola v predošlých konaniach, hoci len ako prejudiciálna, právoplatne vyriešená a nie je podstatné, či bola zodpovedaná správne alebo nie. Žalobcovi (ktorý v dovolaní pripúšťa istý druh svojej minulej pasivity) v týchto konaniach v pozícii žalovaného nič nebránilo uplatniť a preukázať tvrdené vlastnícke právo. V súčasnosti sa preto medzi tými istými sporovými stranami nesmie vychádzať z iného záveru ohľadom existencie, resp. neexistencie vlastníckeho práva, než ako o tomto ich právnom vzťahu už bolo právoplatne rozhodnuté. Iný záver by podľa dovolacieho súdu napriek tomu, že vlastníctvo nehnuteľností bolo vyriešené len prejudiciálne, znamenal ústavne neudržateľné narušenie princípu právnej istoty, pretože by došlo k neakceptovateľnému a nezodpovedateľnému zásahu do stability právneho vzťahu a Ústavou SR chráneného vlastníckeho práva.

53. Otázkou prejudiciálneho účinku právoplatného rozhodnutia sa zaoberala nielen judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (porovnaj najmä uznesenie z 29. apríla 2010 sp. zn. 1Cdo/133/2009), ale aj judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky. Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze II. ÚS 349/09-36 z 20. januára 2010 rozhodol o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej „dohovor“) zdôrazniac, že vzhľadom na zásadu prejudiciality vyplývajúcu z ustanovenia § 135 ods. 2 O.s.p., ako aj na zásadu viazanosti súdu právoplatnými rozhodnutiami vydanými v inom konaní podľa § 159 ods. 2 O.s.p. všeobecný súd nemá možnosť výberu v otázke, či bude rešpektovať právoplatné rozhodnutie vydané v inom konaní, ktoré rieši otázku javiacu sa prejudiciálnou v súvislosti s riešením daného prípadu. Keďže súd nemôže ako predbežnú otázku znovu riešiť to, o čom už bolo právoplatne rozhodnuté v osobitnom spore účastníkov, nie je rozhodujúce, či súd v právoplatne skončenom konaní vec správne alebo nesprávne právne posúdil. So zreteľom na právoplatnosť a z toho plynúcu záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia nesmie byť táto otázka položená a akékoľvek jej „nové“ právne posudzovanie v inom (ďalšom) konaní tých istých účastníkov je neprípustné. Iné riešenie by znamenalo, že súd môže porušiť viazanosť uloženú mu zákonom v § 159 ods. 2 O.s.p. Pokiaľ súd spomenutý prejudiciálny účinok ignoruje (nevezme za základ pre svoje rozhodnutie prejudikovaný hmotnoprávny vzťah a rozhodne v rozpore s prejudikovaným hmotnoprávnym vzťahom), nerešpektuje záväzné súdne rozhodnutie a koná v rozpore s ústavou, v zmysle ktorej môžu štátne orgány konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (viď čl. 2 ústavy). Zásada právnej istoty je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Popretie prejudiciálnej záväznosti právoplatného súdneho rozhodnutia znamená zásah do stability práva a právnych vzťahov, ako aj do riadneho výkonu spravodlivosti. Aj Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre venuje ochrane právnej istoty ako základnému aspektu právneho štátu náležitú pozornosť [viď najmä rozsudky vo veci Brumărescu proti Rumunsku z 28. októbra 1999 a vo veci Ryabykh proti Rusku z 24. júla 2003].

54. K uvedenej problematike sa Ústavný súd SR vyjadril aj v náleze sp.zn. I.ÚS 171/2021-72, kde poukázal na to, že „so subjektívnou záväznosťou rozsudku úzko súvisí otázka tzv. prejudiciálneho účinku súdneho rozhodnutia vyjadrená v § 193 a § 194 CSP, v zmysle ktorej musí súd v novom konaní rešpektovať prejudiciálny účinok právoplatného rozhodnutia u tých istých účastníkov (totožnosť účastníkov nie je dotknutá rozdielnosťou ich procesného postavenia v oboch konaniach). Na iné osoby než účastníkov konania, v ktorom bolo rozhodnuté o prejudiciálnej otázke, resp. ich právnych nástupcov sa účinky právoplatného rozsudku môžu vzťahovať len v tých prípadoch, keď tak stanoví zákon (napr. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo 133/2019). Prejudicialita súdneho rozhodnutia znamená, že súd nemôže ako predbežnú otázku znovu riešiť to, o čom už bolo právoplatne rozhodnuté v osobitnom spore účastníkov, preto nie je rozhodujúce, či súd v právoplatne skončenom konaní vec správne alebo nesprávne právne posúdil. So zreteľom na právoplatnosť a z toho plynúcu záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia nesmie byť táto otázka položená a akékoľvek jej „nové“ právne posudzovanie v inom (ďalšom) konaní tých istých účastníkov je neprípustné. Iné riešenie by znamenalo, že súd môže porušiť viazanosť uloženú mu zákonom v § 159 ods. 2 OSP (v súčasnosti § 228 CSP, pozn.). Pokiaľ súd spomenutý prejudiciálny účinok ignoruje (nevezme za základ pre svoje rozhodnutie prejudikovaný hmotnoprávny vzťah a rozhodne v rozpore s prejudikovaným hmotnoprávnym vzťahom), nerešpektuje záväzné súdne rozhodnutie a koná v rozpore s ústavou, v zmysle ktorej môžu štátne orgány konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (čl. 2 ústavy). Zásada

právnej istoty je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Popretie prejudiciálnej záväznosti právoplatného súdneho rozhodnutia znamená zásah do stability práva a právnych vzťahov, ako aj do riadneho výkonu spravodlivosti (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 44/2010)“.

55. V prejednávanej spore sa žalobcovia pôvodne domáhali náhrady za vecné bremeno, ktoré vzniklo na základe zák. č. 66/2009 Z.z. vo forme opakovanej náhrady za obdobie od 15.1.2016 do 15.1.2019, vychádzajúc z nielen ustálenej súdnej praxe v tejto otázke v čase podania žaloby (15.1.2019), ale aj z právoplatného rozsudku Okresného súdu Košice II sp. zn. 20C/423/2016 zo dňa 22.3.2019, ktorým im bol tento nárok priznaný za obdobie od 10.9.2013 do 10.9.2014. Následne zmenili právnu kvalifikáciu nároku a náhradu za užívanie pozemkov v ich podielovom spoluvlastníctve si uplatňovali titulom bezdôvodného obohatenia.

56. Súd na základe vykonaného dokazovania dospel k správneému záveru, že na žalobou uplatnený nárok je potrebné aplikovať zák. č. 66/2009 Z. z. a správne uzavrel, že žalobcom patrí náhrada za zákonné vecné bremeno, ktorá by mala byť v zmysle už ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu jednorazová.

57. Rozsudkom Okresného súdu Košice II sp. zn. 20C/423/2016 zo dňa 22. marca 2019, ktorý je súčasťou spisu, bola žalobcom priznaná finančná náhrada za užívanie totožných pozemkov žalovaným ako v tu prejednávanej veci, ktoré sú súčasťou parku J., a to za obdobie od 10.9.2013 do 10.9.2014 vo výške 18.027,84 € spolu všetkým žalobcom s príslušenstvom. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 13.6.2019.

58. Vo vyššie uvedenom rozsudku súd žalobou uplatnený nárok právne posúdil podľa zák. č. 66/2009 Z. z., konštatoval, že k pozemkom v podielovom spoluvlastníctve žalobcov, na ktorých je umiestnená verejná zeleň, vzniklo zo zákona vecné bremeno žalovanému a žalobcom patrí odplata za toto vecné bremeno vo forme opakujúceho sa plnenia, čo znamená, že žalovaný má platiť odplatu za vecné bremeno vždy za uplynulé roky. Vychádzajúc zo záveru, že iba odplata vo forme opakujúceho sa plnenia je spravodlivá a primeraná, priznal žalobcom náhradu za žalované obdobie, vychádzajúc zo znaleckého posudku na určenie všeobecnej hodnoty ročnej odplaty za zriadenie vecného bremena.

59. V tu prejednávanej veci sa teda žalobcovia domáhajú plnenia za užívanie tých istých pozemkov žalovaným, avšak za iné obdobie, a teda domáhajú sa plnenia, ktorého priznanie je závislé od posúdenia hmotnoprávnej otázky a táto už bola ako predbežná vyriešená vo vyššie uvedenom konaní Okresného súdu Košice II sp. zn. 20C/423/2016, kde súd dospel k záveru, že žalobcovia majú nárok na opakovanú náhradu.

60. Uvedeným právoplatným rozhodnutím tak došlo k vyriešeniu hmotnoprávneho vzťahu k predmetným nehnuteľnostiam vo vzťahu medzi žalobcami a žalovaným a súd prvej inštancie a aj odvolací súd sú preto viazaní vyriešením tejto predbežnej otázky a nemôžu vychádzať z iného záveru ohľadom charakteru náhrady za držbu a užívanie predmetných pozemkov žalovaným.

61. Z vyššie uvedených dôvodov, aj keď ohľadne otázky priznávania náhrady za vecné bremeno podľa zák. č. 66/2009 Z. z. bola rozhodovacia prax dovolacieho súdu obohatená aj o ďalšie rozhodnutia, v ktorých sa preferuje priznanie jednorazovej náhrady (sp. zn. 1Cdo/171/2021 z 27.10.2021 a sp. zn. 1Cdo/99/2019 z 26.1.2022, sp. zn. 2Cdo/151/2020 a sp. zn. 5Cdo/ 175/2019 zo dňa 27.4.2022, ktoré odkazujú v tejto otázke na rozhodnutie NS SR sp. zn. 8Cdo/17/2019 a vychádzajú teda z jednorazovej náhrady), aj odvolací súd sa musel v tu prejednávanej veci odkloniť od (v čase jeho rozhodovania existujúcej) ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, aby rešpektoval princíp právnej istoty žalobcov v tu prejednávanej spore, v rozpore s ktorým by bol iný záver o charaktere náhrady, ktorá im príslúcha za zákonné vecné bremeno v zmysle zák. č. 66/2009 Z. z.

62. Pokiaľ teda súd prvej inštancie vychádzal zo záveru, že žalobcom patrí opakovaná náhrada za zákonné vecné bremeno, je tento jeho právny záver správny, aj keď následne nesprávne určil výšku tejto náhrady, pokiaľ vychádzal zo všeobecnej hodnoty nájmu dotknutých pozemkov a v tomto smere je odvolacia námietka žalovaného (že súd použil nesprávne závery zo znaleckého posudku) dôvodná.

63. Odvolací súd uvádza, že žalovaný dotknuté pozemky neužíva bez právneho dôvodu, kedy by mu vzniklo bezdôvodné obohatenie vo výške obvyklého nájomného, ale právnym dôvodom užívania je zákonné vecné bremeno.

63.1. Náhrada za vecné bremeno nie je totožná s výškou obvyklého nájomného a spôsob výpočtu oboch týchto náhrad je odlišný a stanovený vyhl. MS SR č. 492/004 Z.z.

63.2. Vzhľadom na nespornú existenciu vecného bremena k dotknutým pozemkom patrí žalobcom za toto ich obmedzenie vlastníckeho práva náhrada vo výške všeobecnej hodnoty vecného bremena, ako bola stanovená znaleckým posudkom č. 160/2021, tabuľka č. 13, riadky 104 -106, posledný stĺpec.

63.3. Náhrada vo výške všeobecnej ročnej odplaty za zriadenie vecného bremena bola žalobcom právoplatne priznaná aj rozsudkom Okresného súdu Košice II sp. zn. 20C/423/2016 zo dňa 22. marca 2019.

64. Žalovaný v odvolaní dôvodne namieta záver súdu, že sporové strany nerozporovali výšku náhrady stanovenú znaleckým posudkom, ktorý stanovil výšku všeobecnej hodnoty nájmu pozemkov, z ktorej následne súd vychádzal.

65. Ako je zrejmé zo zvukového záznamu z pojednávania zo dňa 14.9.2023, ako aj zo zápisnice z tohto pojednávania, súd v rámci predbežného právneho posúdenia uviedol, že základ nároku žalobcov je daný a výšku náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva bude posudzovať podľa znaleckého posudku č. 160/2021, vypracovaného Ústavom súdneho inžinierstva žilinskej univerzity v Žiline, ktorý stanovil výšku všeobecnej ročnej hodnoty nájmu pozemkov sumou 2.867,45 € u par. č. 6651/17, sumou 6.181,06 € u parc. č. 6651/18 a sumou 6.459,10 € u parc. č. 6651/19.

65.1. Následne sa sporové strany mali možnosť vyjadriť k tomuto znaleckému posudku, pričom právny zástupca žalobcov súhlasil s vypracovaným znaleckým posudkom a navrhol súdu rozhodnúť v zmysle jeho záverov o výške nároku žalobcov, ktorý vychádzajúc z tohto znaleckého posudku určil sumou 46.522,83 € pre všetkých žalobcov spolu.

65.2. Na to predstúpil právny zástupca žalovaného a uviedol, že nespochybňuje závery znaleckého posudku ani výpočty znalca, avšak navrhol žalobu zamietnuť s poukazom na rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít.

66. Aj keď teda nedôvodne žalovaný namieta, že nemal vedomosť o tom, že súd bude vychádzať pri rozhodovaní zo všeobecnej hodnoty nájmu s argumentáciou, že súd takéto predbežné právne posúdenie neuviedol, keďže toto tvrdenie žalovaného je v rozpore s vyššie uvedenou zápisnicou a obsahom zvukového záznamu, teda žalovaný mal vedomosť o tom, že súd bude vychádzať zo všeobecnej hodnoty nájmu pozemkov, vzhľadom na jeho návrh žalobu zamietnuť nemožno hodnotiť jeho prednes, ktorým nespochybňuje závery znaleckého posudku, ako súhlas (stotožnenie sa) s určením výšky opakovanej náhrady vychádzajúc zo všeobecnej hodnoty nájmu pozemkov.

67. Pokiaľ preto žalovaný v odvolaní okrem iného namieta aj to, že súd nesprávne priznal náhradu za zriadenie vecného bremena vychádzajúc zo všeobecnej hodnoty nájmu, nejde o novotu, na ktorú by odvolací súd nemohol prihliadnuť s poukazom na ust. § 366 CSP.

68. Keďže odvoláciu námietku žalovaného, pokiaľ ide o výšku priznanej opakovanej náhrady, odvolací súd považoval za dôvodnú, za tým účelom nariadil v spore pojednávanie a zopakoval dokazovanie príslušnými časťami znaleckého posudku č. 160/2021, ktoré sa týkajú určenia všeobecnej hodnoty vecného bremena, vzniknutého k dotknutým pozemkom žalobcov, konkrétne oboznámil zo znaleckého posudku, ktorý je súčasťou elektronického spisu a ktorý bol stranám sporu doručený v konaní pred súdom prvej inštancie, nasledujúce časti:

- časť I. Úvod – str. 13, bod 7. Definícia použitých veličín - všeobecná hodnota vecného bremena, č.I. 399 spisu,
- časť II. Posudok - str. 23, bod 1.1.4 Všeobecná hodnota vecných bremien, č.I. 400 spisu
- časť II. Posudok - str. 54, bod 2.9 Všeobecná hodnota vecného bremena a 2.9.1 príklad výpočtu všeobecnej hodnoty vecného bremena, č.I. 401 spisu
- časť III. Záver, tabuľka 13, riadky 104,105 a 106 z č.I. 71-74 spisu.

69. Z vyššie uvedených častí znaleckého posudku vyplýva, že ohodnotenie vecného bremena bolo v znaleckom posudku vykonané podľa prílohy č. 3 časť F vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR

č. 492/2004 Z.z. o stanovení všeobecnej hodnoty majetku. Všeobecná hodnota vecných bremien bola vypočítaná podľa vzorca, uvedeného v časti II. znaleckého posudku, bod 1.1.4, pričom časové trvanie vecného bremena pri neobmedzenom trvaní je 20 rokov. Všeobecná hodnota vecného bremena stanovená v znaleckom posudku bola určená ako jednorazová odplata za jeho zriadenie, pričom ako vstupný parameter bolo uvedené obdobie trvania 20 rokov. V znaleckom posudku je v časti II. bod 2.9.1 uvedený príklad výpočtu všeobecnej hodnoty vecného bremena pozemku a následne v tabuľke č. 13 pod poradovým číslom 104 až 106 je uvedená všeobecná hodnota vecného bremena (na dobu 20 rokov) vo vzťahu k parcele č. 6651/17 na LV XXXXX vo výške 36.712,96 €, k parcele č. 6651/18 na LV XXXXX vo výške 79.138,29 € a k parcele č. 6651/19 na LV XXXXX vo výške 82.698,19 €.

70. Vychádzajúc z vyššie uvedených hodnôt, ktoré sú stanovené na obdobie 20 rokov, ročná hodnota vecného bremena v prípade parcely 6651/17 predstavuje 1.835,648 € a za tri roky táto náhrada predstavuje 5.506,944 €, v prípade parcely 6651/18 ročná hodnota predstavuje 3.956,9145 € a za tri roky táto náhrada predstavuje 11.870,7435 € a u parcely 6651/19 ročná hodnota predstavuje 4.134,9095 € a za tri roky táto náhrada predstavuje 12.404,7285 €, spolu všeobecná hodnota vecného bremena k vyššie uvedeným parcelám za obdobie 3 rokov takto predstavuje 29.782,416 Eur, t.j. po zaokrúhlení 29.782,40 Eur a keďže každý zo žalobcov je podielovým spoluvlastníkom v rozsahu 1/3-iny, patrí každému zo žalobcov náhrada v rozsahu 9.927,47 Eur.

71. Vychádzajúc z vyššie uvedeného výpočtu odvolací súd preto potvrdil rozsudok súdu vo výroku I. o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcom v 1.- 3. rade sumu 29.782,40 € s úrokom z omeškania vo výške 5% ročne z tejto sumy od 21.12.2018 do zaplatenia v lehote 3 dní od nadobudnutia právoplatnosti rozsudku ako vecne správny podľa ustanovenia § 387 ods. 1 CSP a v prevyšujúcom vyhovujúcom výroku I. (nad sumu 29.782,40 € do sumy 46.522,83 € s príslušenstvom) rozsudok v zmysle ust. § 388 CSP zmenil tak, že žalobu zamietol.

72. Súd prvej inštancie správne ustálil prvý deň omeškania s plnením žalovaného, vychádzajúc z doručenia výzvy žalovanému dňa 19.12.2018, ktorý mal plniť nasledujúci deň, t.j. 20.12.2018 a keďže neplnil, dostal sa do omeškania dňom 21.12.2018, vo vzťahu k tomuto záveru neboli žalovaným uplatnené žiadne odvolacie námietky, ktoré by si vyžadovali osobitnú odpoveď, preto aj odvolací súd pri určení prvého dňa omeškania vychádzal z tohto správneho záveru súdu.

73. Výrok rozsudku II., ktorým súd v prevyšujúcej časti (nad sumu 46.522,83 € s príslušenstvom) žalobu zamietol, nebol predmetom odvolacieho prieskumu, pretože proti tomuto výroku žalobcovia ako osoby oprávnené odvolanie nepodali a v tomto výroku rozsudok nadobudol právoplatnosť.

74. Dôvodné je však odvolanie žalobcov proti výroku o náhrade trov konania, pokiaľ súd pri rozhodovaní vychádzal iba z čiastočného úspechu žalobcov.

75. O náhrade trov celého konania rozhodoval odvolací súd v zmysle ustanovenia § 396 ods. 2 CSP v spojení s ustanovením § 255 ods. 1 CSP.

76. V zmysle ustanovenia § 255 ods. 1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

77. Odvolací súd vychádza z už ustálenej súdnej praxe, v zmysle ktorej zásadu úspechu vo veci treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku, pretože v týchto prípadoch nejde o procesne neúspešného žalobcu, pokiaľ mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Nemožno totiž žalobcu ad absurdum zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku sporu na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti. Za základné sa považuje rozhodnutie, že právny základ nároku na uplatnené peňažné plnenie je dôvodný a výška nároku je potom druhoradá a nadväzujúca. Pre absenciu výslovnnej právnej úpravy v novom procesnom poriadku je uvedený postup možný v zmysle čl. 4 ods. 2 CSP, pretože neodporuje princípom, na ktorých je Civilný sporový poriadok založený.

78. V prejednávanej spore bola žaloba žalobcov čo do právneho základu uplatneného nároku opodstatnená, výška tohto nároku závisela od odborného posúdenia v podobe znaleckého posudku, ktorý určil hodnotu náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva žalobcov, preto odvolací súd priznal

žalobcom plnú náhradu trov celého konania (trov konania na súde prvej inštancie, ako aj trov oboch odvolacích konaní) s tým, že pri výpočte tejto náhrady bude súd vychádzať zo sumy priznanej týmto rozsudkom odvolacieho súdu.

79. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie **n i e j e** prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP)

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b). Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1, 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP). Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1, 2 CSP)

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP)

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).